

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 5. syyskuuta 2022
(OR. en)

12012/22

ENER 415

ILMOITUS

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Mahdolliset hätätoimenpiteet korkeiden energian hintojen lieventämiseksi – Keskustelu

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä asiakohdassa mainittua asiaa koskeva puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja 9. syyskuuta 2022 pidettävää ylimääräistä liikenne-, televiestintä- ja energianeuvostoa varten.

Mahdolliset hätätoimenpiteet korkeiden energian hintojen lieventämiseksi

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja

Johdanto ja tausta

Energian hintojen nousu ja äärimmäinen epävakaus, jotka johtuvat venäläisen energian jatkuvista toimituskatkoista (muun muassa äskettäin Nord Stream 1 -kaasuputken toiminnan täysimääräinen keskeyttäminen rajoittamattomaksi ajaksi), sekä hyökkäys Ukrainaan ilman edeltävää provokaatiota ovat ohjailleet markkinoita ja erityisesti kaasumarkkinoita. Energian hintojen korkea taso ja epävakaus kiihdyttävät inflaatiota, ja niillä on vakavia vaikutuksia kaikille yrityksille ja kuluttajille. Tämä koskee paitsi kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ja energiaköyhiä kotitalouksia myös yhä enenevässä määrin keskituloisia kotitalouksia. Lisäksi EU:ssa on ollut huomattavasti tavanomaista vähemmän kapasiteettia tuottaa sähköä. Tämä johtuu muun muassa ydinvoiman puutteesta tietyissä jäsenvaltioissa, vesivoiman tuotannon vähenemisestä Euroopassa, Reinin ja muiden jokien matalasta vedenpinnan tasosta, joka hankaloittaa hiilikuljetuksia, sekä epäsuotuisista tuulioloista. Näistä energialähteistä tuotettavan sähkön puute lisää kaasun kysyntää.

Tällaisessa tilanteessa on ratkaisevan tärkeää arvioida markkinoiden kehitystä ja kartoittaa, millä toimenpiteillä voitaisiin puuttua korkeista kaasun hinnoista johtuviin korkeisiin sähkön hintoihin. Komission lokakuussa 2021 julkaiseman välineistön ja viime toukokuussa julkaiseman REPowerEU-suunnitelman pohjalta jäsenvaltiot ovat jo hyväksyneet erilaisia toimenpiteitä kielteisten vaikutusten korjaamiseksi kansallisella tasolla. Koska markkinatilanne kuitenkin heikkenee koko ajan, työmarkkinaosapuolet kehottavat panemaan nopeasti täytäntöön EU:n laajuisia ratkaisuja, joilla lievennettäisiin Euroopan markkinoihin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia. On selvää, että tuleva lämmityskausi koettelee EU:n energiamarkkinoiden häiriönsietokykyä.

EU:n sisämarkkinoita on viime aikoina koetellut uusi haaste. Kyse on sähkökaupan likviditeettiongelmista, jotka aiheuttavat paineita markkinatoimijoiden suojauspositioille. Päivittäiset hintavaihtelut ovat joissakin tapauksissa nostaneet merkittävästi futuurisopimusten vakuusvaatimuksia. Yhä useampien yritysten on lähes mahdotonta pitää suojauspositiotaan avoimina, mistä syystä ne vetäytyvät futuurimarkkinoilta. Yritysten pienempi osallistumisaste taas vähentää likviditeettiä futuurimarkkinoilla, mikä puolestaan pahentaa hintojen epävakautta negatiivisessa kierteessä.

Edellä mainittujen ongelmien ratkaisemiseksi jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön erilaisia kansallisia toimenpiteitä. Jotta haasteisiin voitaisiin vastata paremmin EU:n tasolla, voidaan harkita seuraavia vaihtoehtoja.

Harkitut vaihtoehdot

A) Kytetään kaasun hinnan vaikutukset irti sähkön hinnasta / rajoitetaan niitä suhteessa sähkön hintaan

- Asetetaan sähköntuotannossa käytettävälle kaasulle väliaikainen hintakatto.
- Asetetaan tietyiltä lainkäyttöalueilta tuotavalle kaasulle väliaikainen hintakatto.
- Suljetaan kaasuun perustuva sähköntuotanto väliaikaisesti sähkömarkkinoiden ajojärjestyksen ja hinnoittelun ulkopuolelle.

B) Lisätään markkinalikviditeettiä

- Myönnetään markkinatoimijoille, joihin kohdistuu erittäin korkeita vakuuksien muutospyyntöjä, suoraa tukea luottolimiittien muodossa, mukaan lukien erityinen Euroopan tason ratkaisu, esimerkiksi EKP:n kautta.
- Muutetaan energiapörssejä koskevia kaupankäyntisääntöjä esimerkiksi muuttamalla väliaikaisesti sähkökaupan vakuuksia koskevia sääntelyvaatimuksia, mukaan lukien hintakattojen automaattisten mukautusten tarkistaminen.
- Keskeytetään Euroopan sähköjohdannaismarkkinoiden toiminta väliaikaisesti tai rajataan futuurikauppa tiettyihin hintaluokkiin.

C) Otetaan käyttöön koordinoituja toimenpiteitä sähkön kysynnän vähentämiseksi

- Otetaan käyttöön toimenpiteitä sähkön kysynnän vähentämiseksi, esimerkiksi samankaltaisia koordinoituja toimenpiteitä kuin ne, jotka hyväksyttiin heinäkuussa 2022 kaasun kysynnän vähentämiseksi.

D) Rajoitetaan ja käytetään inframarginaalisten sähköntuottajien tuloja

- Rajoitetaan väliaikaisesti inframarginaalisten tuottajien tuloja ja käytetään näin saatua puskuria lievittämään kuluttajiin kohdistuvaa korkeiden energian hintojen painetta muuttamatta tukkuhintaa.

E) Hyödynnetään EU:n päästökauppajärjestelmän vaikutuksia

- Arvioidaan vaihtoehtoja hyödyntää EU:n päästökauppajärjestelmää tämänhetkisiin korkeisiin sähkön hintojen puuttumiseksi ja varmistetaan, että neuvosto edistyy nopeasti yhteisymmärryksen saavuttamiseksi elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-luvuista, mukaan lukien mahdollisuus käyttää markkinavakausvarantoon kuuluvia päästöoikeuksia.

Kaikissa asiaankuuluvissa tulevista toiminnoista olisi noudatettava seuraavia EU:n energiapolitiikan peruseriaatteita ja niihin liittyviä tavoitteita:

- säilytetään sähkön ja kaasun toimitusvarmuus Euroopan tasolla,
- säilytetään energian sisämarkkinat ja niihin liittyvät hyödyt,
- toimenpiteet eivät saa johtaa kaasun kulutuksen kasvuun eivätkä vaarantaa pyrkimyksiä vähentää kaasun kulutusta Euroopassa,
- toimet ovat helppoja toteuttaa ja koordinoita EU:n laajuisesti,
- toimenpiteillä lievennetään kuluttajien energialaskuihin kohdistuvia vaikutuksia,
- varmistetaan johdonmukaisuus Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden ja täytäntöönpanon kanssa.

Edellä mainitut hätätoimenpidevaihtoehdot on tarkoitettu välittömäksi vastaukseksi tämänhetkiseen poikkeukselliseen tilanteeseen. Olisi kuitenkin aiheellista jatkaa keskustelua energian sisämarkkinoiden rakenteen järjestelmällisestä kehittämisestä, jotta voitaisiin reagoida paremmin samankaltaisiin markkinaolosuhteisiin tulevaisuudessa. Tällaista kehittämistä on valmisteltava huolellisesti, sen on perustuttava perusteelliseen analyysiin ja vaikutustenarviointiin ja siinä on otettava huomioon tulevien hiilivapaiden energiamarkkinoiden asteittainen toteuttaminen.

Kysymykset:

- 1. Katsotteko, että komission ehdotukset EU:n laajuisiksi toimenpiteiksi on tärkeää hyväksyä hyvissä ajoin ennen tulevaa lämmityskautta? Jos vastauksenne on myönteinen, mitkä ovat ne esitetyt tai muut vaihtoehdot, joita olisi käytettävä?*
 - 2. Millaiset erityisvälineet olisivat mielestänne tarkoituksenmukaisia, jotta edellä mainitut ongelmat voitaisiin ratkaista nopeasti?*
-